

Thorsdagen den 30 Januari 1873.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Justerades fyra protokollsutdrag för den 29 dennes.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att anslag blifvit föredömda kl. 1 utfärdadt till sammanträdets fortsättning kl. 7 e. m.

Föredrogos och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda, den 29 dennes bordlagda nämnda propositioner, nemligen:

1:o) angående ytterligare förlängning af hästvakans-kontrakten med rusthållarne vid de afsutna rusthålls-regementena och korpserna;

2:o) angående afsöndring af jord från ryttmästarebostället vid Skånska dragonregementet Östra Sallerup, för utvidgning af Östra Sallerups församlings i Malmöhus län kyrkogård;

3:o) angående upphörande af vederbörandes skyldighet att istandsätta och för framtiden underhålla den med statsbidrag anlagda, så kallade Beijers hamn på Öland;

4:o) angående tillstånd för Wesans kärr- och sjöuttömnings- samt odlingsbolag att få fortfarande bibehålla bolaget beviljad statslån för uttappning af sjön Wesan inom Listers härad af Blekinge län och samma län jemlikt stadgad amorteringsplan återgälda utan förbindelse för bolaget att fullborda berörda företag;

5:o) om anvisande af anslag till Sveriges deltagande uti innevarande års verdensutställning i Wien;

6:o) angående beviljande af anslag för åstadkommande af ny farled från Uddevalla stads hamn och till Kattegat genom Björnsund och Malösund; samt

7:o) i fråga om bestridandet af kostnaden för åtskilliga enskilda

jernvägars anslutning till statsbanor och i sammanhang dermed erforderlig utvidgning af vissa stationer m. m.

Föredrogs Herr *Sundells* den 29 dennes bordlagda motion, N:o 7, angående ändring af 4 §, 5:te mom. i folkskolestadgan.

Herr Grefven och Talmannen hemställde, att denna motion skulle hänvisas till Bevillnings-Utskottet.

Härvid anmälde sig och yttrade:

Herr Rydin: Då denna motion rör folkskoleväsendet, bör den behandlas såsom frågor om folkskoleundervisningen i allmänhet, det vill säga af Tillfälligt Utskott, och får jag därför föreslå remiss till Tillfälligt Utskott. Det är af vigt att så beskaffade frågor ej gå till Bevillnings-Utskottet, emedan det då lätt kan hända att de äfven blifva förklarade för bevillningsfrågor, hvilket de dock icke äro.

Friherre af Ugglas: Jag kan ej neka till att äfven för mig är det särdeles tvetydigt till hvilket Utskott ifrågavarande motion bör remitteras, och utan att nu bestämdt yttra mig, lutar jag dock mest till den af Herr Rydin uttalade åsigt; men då nu här uppstått fråga om till hvilket Utskott motionen bör hänvisas, anhåller jag, på grund af 58 § Riksdagsordningen, att frågan må hvila på bordet.

Herr Grefven och Talmannen förklarade, att, då en ledamot begärt bordläggning af frågan, till hvilket Utskott motionen borde hänvisas, denna fråga, jemlikt 2:dra mom i 58 § Riksdags-ordningen, komme att hvila på bordet till nästa sammanträde.

Föredrogs Grefve *Posses* den 29 dennes bordlagda motion, N:o 10, om rust- och rotehålllets sättande på vakans och vakansafgiftens successiva afskrifning.

Herr von Geijer: Det synes mig vara skäl att, i sammanhang med motion angående afskrifning af grundskatterna, förslag äfven väckes om rustnings- och roteringsbördans aflyftande från jorden inom en viss tid, bestämd tillräckligt lång för införande af en ny härorganisation. Jag har svårt att fatta huru man kan vilja afskrifva grundskatterna och på samma gång låta rustningsbördan, för att nu endast tala om den, qvarligga oförändrad på jorden. Denna börda är, såsom ofta framhållits, ej annat än ett besvär, för hvilket ersättning af Staten erlägges genom afkortning på hemmans räntor, men denna ersättning står oftast ej i något riktigt förhållande till kostnaden. I vissa delar af landet är den ganska betydlig, ja öfverstigande rustningskostnaden, men i andra landsändar deremot så godt som ingenting i förhållande till rustningskostnaden, och detta, oaktadt denna kostnad

är för mångt rusthållshemman särdeles stor i förhållande till hemmanets taxeringsvärde, hvadan således här samma skäl tala för rustningsbördans aflyftande från jorden som för grundskatternas afskrifning i de delar af landet der de äro störst, eller i trakten af Mälaren. Jag har hört af mycket skicklige jordbrukare i Göinge härad uti Skåne, att der finnas rusthåll, som äro så tungt berustade, att ett skäligt arrende åsatt dessa rusthåll skulle, om jorden vore skattefri, icke kunna blifva större, än hvad som nu utgifves i rustningskostnad. Det kan synas besynnerligt, att sådana hemman ändock finna köpare, men detta kommer sig deraf att bonden har stor kärlek till det oberoende, som besittningen af en egen torfva skänker. Mången gång kan köpet grunda sig på missräkning. Jag har den förhoppning att, då vi nu tyckas gå en stor industriell utveckling till mötes, en afskrifning af grundskatterna jemte rustning och rotering skall kunna försiggå utan att blifva särdeles kännbar för Staten. En sådan afskrifning kan ej lemna vårt beskattningssystem i öfrigt oberördt; och jag har anledning tro, såsom ofta förut och särskildt af motionären i denna sak framhållits, att, när grundskatterna afskrifvas, kommer vår bevillningsförordning att förändras. Sådan den nu är, ställer den sig särdeles gynnsam emot jordbruksnäringen. Först och främst låter den jordbrukskapitalet bära en mycket mindre fastighetsbevillning, än som påligger annat fast kapital. Vidare lemna den jordbruksinventarierna obesattade, och dessa utgöra ofta en femtedel af sjelfva jordens värde. Slutligen beskattar den ej det arbete, som gårdsegaren eller arrendatoren nedlägger på gårdens förvaltning och skötsel. En förändring i bevillningsförordningen, föranledd af en skatteafskrifning, skulle sannolikt ock i sina följder medföra en rimligare fördelning af kommunalskatten, än som nu eger rum, då det stundom händer, att löntagare blifva åsatta så stor kommunalskatt, att kommunen af billighetskänsla finner sig föranlåten att afstå från dess utkräfvande till fulla beloppet.

Jag anhåller, att detta mitt yttrande måtte få medfölja motionen till Utskottet.

Öfverläggningen förklarades slutad och motionen jemte yttrandet hänvisades till Stats-Utskottet.

Föredrogs och hänvisades till Lag-Utskottet Herr *Croneborgs* den 29 dennes bordlagda motion, N:o 14, om tillägg till 5 och 26 §§ i Kongl. Förordningen den 21 December 1857, om egors fredande mot skada af annans hemdjur samt om stängselskyldighet.

Föredrogs och hänvisades till ett Tillfälligt Utskott Herr *Widéns* den 29 dennes bordlagda motion, N:o 15, angående aflåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, med begäran om utredning i fråga om hospitalets i Hernösand utvidgning.

Föredrogs och lades till handlingarne Banko-Utskottets den 29 dennes bordlagda memorial N:o 1, med öfverlemnande af Bankofullmäktiges till Utskottet afgifna berättelse.

Friherre af Ugglas uppläste en motion, N:o 16, om beviljande af ett extra anslag å 200,000 R:dr, för utvidgning af redan befintliga kronoparker eller bildande af nya dylika genom inköp af till skogsbröd tjenlig mark.

Begärdes på bordet.

Friherre Sprengtporten afgaf en motion, N:o 17, om aflåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande vissa grunder för skogshushållningens ordnande.

Bordlades.

Herr Rydin väckte en motion, N:o 18, om indragning af Statsverkets anslag till emeritlöner vid universiteten och berättigande för professorer, adjunkter, bibliotekarie och räntemästare vid hvardera universitetet att vid afskedstagande efter 65 års ålder uppföras å allmänna indragningsstaten.

Lades på bordet.

Herr Rydqvist uppläste en motion, N:o 19, om skogsmedlens användande till bildande af en fond för förvärfvande af skogsmark.

Jemväl denna motion bordlades.

Friherre von Schwerin afgaf en motion, N:o 20, om ändring af 6:te §:n i bankoreglementet rörande sedelutgifningsrätten och införande af föreskrift derom i lagen för Rikets Ständers bank.

Hänvisades till Banko-Utskottet.

Herr Nordström väckte följande motioner:

N:o 21, om införande i gällande lag för enskilda sedelutgifvande banker af en föreskrift rörande sedelstockens beräkning; samt

N:o 22, om införande i gällande lag för enskilda sedelutgifvande banker af en föreskrift rörande skyldighet för dem att i hufvudstaden hålla gemensamt kontor för sedlarnes invexling.

Dessa motioner hänvisades till Banko-Utskottet.

Herr Gyllensvaan uppläste en motion, N:o 23, angående ändring af gällande stadganden rörande allmänna vägars underhåll samt anvisande af ett förslagsanslag å 100,000 R:dr för bekostande af nödigt råmaterial dertill.

Begärdes på bordet.

Herr Hasselrot afgaf en motion, N:o 24, om anvisande af ett extra anslag å 5,000 R:dr, att användas till stipendier åt personer, som vid utländska anstalter för uppfostran af vanvårdad ungdom samt fångelser, afsedda för reformatorisk straffbehandling, vilja inhemta kännedom om der vidtagna anordningar och behandlingssätt.

Herr Almquist: Ehuru den motion, som nyss blifvit uppläst, icke rör fängvården, afhandlar den dock ett ämne, som ligger densamma synnerligen nära, och anhåller jag dertör att med några ord få yttra mig deröfver. Motionen afsåg, om jag hörde rätt, att söka tillgodogöra oss den erfarenhet, som i andra länder blifvit vunnen i fråga om de åtgärder, som böra vidtagas för att bevara och till nyttiga samhällsmedlemmar uppfostra den ungdom, som saknar föräldravård och är till spillo gifven för frestelser och förfall, äfvensom att inhemta hvad som kan göras för att till samhället återföra sådana personer, som redan en gång fallit. I detta afseende är, såsom bekant, mycket gjordt i vissa länder, men till den punkt, på hvilken de nu befinna sig, hafva de hunnit först efter långvariga försök, stora oppoffringar och studier. De länder, som synnerligast utmärkt sig i detta hänseende, äro Frankrike, England, Belgien och till en del Schweiz. Ingenstädes har man dock tilltrött sig att med endast egna bemödanden och på uteslutande teoretiska eller sjelfuppgjorda grunder förfara. Man har sökt att inhemta hvad som i frågan stått att lära i andra länder och icke försummat att tillgodogöra sig alla de upplysningar och all den erfarenhet, som utomlands redan blifvit förvärfvad. Såsom exempel härpå och för att visa, att det icke må anses nedsättande för oss att söka de erforderliga upplysningarne utifrån, ber jag att få nämna att, när fråga förevar om införande af Filadelfia- och Auburn-straffdisciplinen, sände Frankrike Herrar Tocqueville och Demetz och England Herr Crawford m. fl. att på andra sidan Oceanen taga noga kännedom om dessa discipliner, och då man i England beslöt inrätta reformskolor för vanvårdad ungdom, så vände man sig till Frankrike och anmodade Herr Demetz att vistas någon tid i

England, grundlägga den första anstalten i den vägen "The Farm School Redhill" och att der sätta allt i ordning. Engelsmännen kände väl till de i Frankrike befintliga sådana institutioner, och att dessa der burit goda frukter, men de ansågo icke ens nog att på stället taga kännedom om dem, utan anmodade, såsom sagdt. den i ämnet mest erfarne mannen att hjälpa sig på god väg.

Tyvär sakna vi alldeles dylika anstalter, men vilja vi göra allvar af vårt ord att i *lagstiftningen* och fängelsebehandlingen inlägga någon verklig förbättring och minska brottsligheten, så må vi icke försumma de medel, hvilka erfarenheten annorstädes anvisat såsom de enda ändamålsenliga, eller underlåta att dervid hemta ledning af andra nationers erfarenhet. Under många år hafva vi veterligen icke haft någon, som utom landet grundligen tagit kännedom om och praktiskt studerat hithörande förhållanden, och likväl finnes mycket i det afseendet att lära. Förslag till åtgärder i det antydda afseendet hafva visserligen äfven hos oss blifvit framställda och många synas villiga att för ändamålet medverka, men de hafva alltid strandat deremot, att man icke kunnat anvisa någon person, som varit så inne i förhållandena, att han kunnat taga saken i sin hand och med grundadt hopp om framgång föra den till den punkt man önskat. För att närma sig dit är den väg Herr Hasselrot nu föreslagit, efter min uppfattning, den lämpligaste, likasom den utan tvifvel vore den minst kostsamma; ty säkert är, att, om man sjelf skall experimentera och göra försök, så blir detta mycket dyrare, än om man tillgodogör sig all den mångåriga erfarenhet, hvilken andra länder vunnit och villigt skulle hålla oss tillhanda.

Jag anhåller att dessa mina ord måtte få åtfölja motionen vid dess remiss till Stats-Utskottet.

Öfverläggningen förklarades slutad och motionen jemte yttrandet hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr von Koch väckte en motion, N:o 25, angående ändring af gällande stadganden rörande byggnad och underhåll af allmänna vägar.

Hänvisades till Lag-Utskottet.

Herr Frisk uppläste en motion, N:o 26, om användande af 1872 års bankovinst till inköp af utländska statspapper.

Herr Rydqvist: Jag anhåller att få instämma i den af Herr Frisk nu afgifna motionen.

Härefter begärdes motionen på bordet.

Herr Gyllenram afgaf en motion, N:o 27, om anvisande af ett anslag å 300,000 R:dr för en enskild jernvägsanläggning emellan Westervik och Linköping.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Anmälades och bordlades Konstitutions-Utskottets memorial N:o 1, med uppgift å hvilande förslag till ändringar i grundlagarne.

Kammaren åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Thorsdagen den 30 Januari 1873.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades två protokollsutdrag för sammanträdet af f. m.

Herr Gyllensvaan uppläste en motion, N:o 28, angående ändring af gällande stadganden rörande allmänna vägars underhåll.

Hänvisades till Lag-Utskottet.

Herr Gyllensvaan afgaf vidare en motion, N:o 29, om beviljande af ett förslagsanslag å 100,000 R:dr, för bekostande af nödigt material till allmänna vägars underhåll.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Sedermåra appropådes och yttrade

Herr Gyllensvaan: Jag har nu i två särskilda motioner framställt detsamma, som innehålles i min på förmiddagen afgifna motion, hvilken jag, i anledning deraf att formfel förefunnits i densamma, anhåller att få återtaga.

Till denna anhållan lemnade Kammaren, uppå gjord proposition, sitt bifall.

Grefve Mörner, Carl Göran, uppläste en motion, N:o 30, angående ändring af Bevillningsförelörningens förelskrift rörande tiden för klagan öfver pröfnings-komités beslut.

Hänvisades till Bevillnings-Utskottet.

Grefve Mörner afgaf vidare en motion, N:o 31, om afslag å Kongl. Maj:ts framställning rörande anslag till skarpskytteväsendets befrämjande eller nedsättning af det begärda anslagsbeloppet.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Grefve Mörner väckte slutligen en motion, N:o 32, om införskaffande af fullständig uppgift å alla Staten tillhöriga hus och byggnader i hufvudstaden m. m.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr von Koch uppläste en motion, N:o 33, om ändring af gällande stadganden rörande skyldigheten att bygga och uppehålla kyrka med flera dertill hörande byggnader.

Begärdes på bordet.

Herr Lagerstråle afgaf en motion, N:o 34, om tillägg till § 70 i förelörningen om kommunalstyrelse på landet.

Äfven denna motion bordlades.

Herr Brun väckte en motion, N:o 35, om uppflyttning af Söder-

hamns treklassiga elementarläroverk till femklassigt och anvisande af dertill nödiga medel.

Lades på bordet.

Herr Wallenberg uppläste en motion, N:o 36, om upptagande bland utgifterna i 1874 års statsreglering af 1,452,000 R:dr, till slutbetalning af Riksgälds-kontorets skuld för 1808 och 1809 årens krigskostnader.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr Sahlin: Jag får anhålla om 14 dagars ledighet från riksdagsgöromålen, räknadt från den 3:dje i nästkommande månad.

Denna anhållan bifölls.

Kammaren åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 8 e. m.

In fidem

O. Brakel.
